

Apotekstatistikk 2009

4. mars 2011

Innhold

1. Innledning	3
2. Konklusjoner 2009	3
3. Regnskapsstatistikk 2009 og utvikling i kostnader og bruttofortjeneste	3
4. Omsetning og nøkkeltall	7
5. Antall apotek.....	10
6. Økonomien i apotekkjedene, grossistene og holdingselskapene	11
7. Driftsstøtte og fraktrefusjon.....	13

1. Innledning

Apotekstatistikken baseres på innrapporterte regnskapstall for det enkelte apoteks totalomsetning i regnskapsåret. Regnskapsmaterialet bygger på informasjon om enkeltapotek etter retningslinjer fastsatt av Legemiddelverket. Retningslinjene finnes på www.legemiddelverket.no. Dersom ikke annet er oppgitt, er apotekstatistikken kilden for tall i dokumentet.

De fleste apotekene i Norge er organisert som avdelinger eller aksjeselskap, i apotekkonsern med tilhørende legemiddelgrossister. Når man ser på regnskapene til apotekene, må man derfor vurdere regnskapstallene for apotek, grossist og kjede i sammenheng.

Alle beløp er uten merverdiavgift dersom annet ikke er oppgitt.

2. Konklusjoner 2009

- Driftsresultatet utgjør 3,2 % av driftsinntektene og viser en stabil positiv utvikling.
- Vareforbrukets andel av driftsinntektene reduseres til 72,9%.
- Lønnskostnadenes andel av driftsinntektene på 16,3 % er uendret.
- Lokal (2,7 %)- og andre driftskostnader (3,8 %) viser små endringer
- Totalomsetningen (inkl sykehusapotek) økte med 3,7 % samlet fra 2008 til 2009.
- 23 % av de private apotekene hadde negativt driftsresultat.
- Fortsatt netto økning i antall apotek. Antallet økte med 27 til totalt 663.

3. Regnskapsstatistikk 2009 og utvikling i kostnader og bruttofortjeneste

Tabellen på neste side viser utviklingen i en del sentrale nøkkeltall for private apotek fra 2003 til 2009. I beregningene av de økonomiske nøkkeltallene har vi valgt kun å se på de apotekene som har hatt et helt driftsår. Dermed blir ikke oppstartskostnader for nye apotek samt ekstraordinære inntekter for apotek som er solgt i løpet av året, regnet med. Tabellen viser videre forskjell i nøkkeltall for apotek organisert som aksjeselskap (AS) og som enkeltpersonsforetak i 2009. 13 enkeltpersonsforetak (EPF) og 586 apotek organisert under AS er representert i tallene for 2009.

Apotek som er eid av en apotekkjede får regnskapsført en andel av kjedenes felles overheadkostnader.

Regnskapsstatistikk for alle private apotek med fullt driftsår 2009										
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2009	AS	EPF
	%	%	%	%	%	%	%	1000 kr	%	%
Sum driftsinntekter	100	100	100	100	100	100	100	14 696 902	100	100,0
Sum inngående balanse	5,4	5,3	5,0	5,2	5,3	5,4	5,6	815 729	5,5	6,0
Varekjøp	76,7	76,4	75,3	74,5	73,7	72,8	73,6	10 824 111	73,7	72,1
Sum utgående balanse	5,5	5,1	5,1	5,5	5,7	5,9	6,6	972 019	6,6	6,8
Vareforbruk	76,6	76,6	75,2	74,1	73,3	72,3	72,6	10 667 822	72,6	71,3
Legemiddelavgift	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,3	48 172	0,3	0,3
Sum vareforbruk	77,4	77,5	76,0	74,9	74,1	73,1	72,9	10 715 994	72,9	71,6
Sum personalkostnader *	14,6	13,9	14,0	14,3	14,8	16,3	16,3	2 396 846	16,3	19,2
Sum ordinære avskrivinger	1,2	1,3	1,3	1,2	1,1	1,1	1,1	157 035	1,1	1,0
Sum lokalkostnader	2,2	2,2	2,1	2,3	2,4	2,6	2,7	391 986	2,7	2,5
Sum andre driftskostnader	3,0	3,0	3,6	3,9	3,9	4,0	3,8	560 006	3,8	2,5
Sum driftskostnader	98,4	97,8	97,0	96,6	96,2	96,9	96,8	14 221 866	96,8	96,8
Sum driftsresultat	1,6	2,2	3,0	3,4	3,8	3,1	3,2	475 036	3,2	3,2
Finansinntekter	0,3	0,2	0,1	0,1	0,3	0,5	0,3	43 800	0,3	0,2
Finanskostnader	-0,7	-0,4	-0,3	-0,2	-0,3	-0,3	-0,1	-17 290	-0,1	-0,4
Netto finanskostnader	-0,4	-0,2	-0,2	-0,1	0,0	0,2	0,2	26 510	0,2	-0,2
Resultat før driftstøtte	1,3	2,0	2,8	3,2	3,8	3,2	3,4	500 867	3,4	3,0
Driftstøtte **	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	6 946	0,0	0,0
Sum apotekets overskudd	1,4	2,1	2,9	3,3	3,8	3,3	3,5	507 813	3,5	3,0
Goodwill	1,2	1,1	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	164 123	1,1	0,0

"Sum driftsinntekter" - "Sum vareforbruk" = bruttofortjenestemargin.

*For enkeltpersonsforetakene er det kalkulert inn en lederlønn på 698 000 kroner for hovedapotekene (11 av 13 stk) for å gjøre personalkostnadsprosenten sammenlignbar med aksjeselskapene. Satsen er satt med utgangspunkt i Norges Farmaceutiske Forenings lønnsstatistikk (publisert på www.farmaceutene.no/asset/1994/1/1994_1.pdf)

** Se kap. 7.

Vareforbruksprosenten fortsatte å falle i 2009 til 72,9 prosent av driftsinntektene. Personalkostnadene er uforandret 16,3 prosent. Enkeltpersonsforetakenes beregnede lønn for apotekeren gjør at andel personalkostnad er 2,9 prosentpoeng høyere for enkeltpersonsforetaket enn for de andre private apotekene. Øvrige driftskostnader har i sum mindre endringer. Driftsresultatsmarginen økte fra 3,1 prosent i 2008 til 3,2 prosent i 2009.

I 2009 viste 135 private apotek med helt driftsår et samlet negativt driftsresultat på 91 mill. kroner, mens samlet negativt driftsresultat i 2008 var på 98 mill. kroner fordelt på 136 apotek. I 2009 hadde 23 prosent av de private apotekene et negativt driftsresultat. Tilsvarende tall for 2008 var 24 prosent.

Apotek i sentrale strøk er overrepresentert blant apotekene som drives med negativt driftsresultat. Dette fremkommer ved å dele apotekene inn etter Statistisk sentralbyrås kommuneklassifisering¹.

	Antall apotek ²	Antall apotek med negativt driftsresultat	Andel apotek med negativt driftsresultat
Minst sentrale kommuner	66	11	17 %
Mindre sentrale kommuner	40	8	20 %
Noe sentrale kommuner	110	20	18 %
Sentrale kommuner	383	96	25 %
Alle apotek	599	135	23 %

¹(<http://www.ssb.no/kommuner/komklasse94.html>).

² Private apotek med helt driftsår.

4. Omsetning og nøkkeltall

Omsetning og nøkkeltall – private apotek og sykehusapotek

Total omsetning for alle apotek var 18,4 mrd. kroner i 2009. Det tilsvarer en vekst på 3,4 prosent fra 2008.

Totalomsetning alle apotek								
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Sum omsetning*	13,2	14,2	15,2	15,8	16,3	17,1	17,8	18,4
*(Total omsetning inkl sykehusapotek i milliarder kr)								

De private apotekene hadde i 2009 en total omsetning på 14,90 mrd. kroner, hvorav apotek med drift bare deler av året utgjorde 0,20 mrd. kroner. Apotek med fullt driftsår hadde en omsetning på 14,70 mrd. kroner.

Private apotek	2008	2009
Totalomsetning	14,37 mrd	14,90 mrd
Totalomsetning helt driftsår	14,04 mrd	14,70 mrd
Apotek med omsetning under 12 mnd	0,33 mrd	0,20 mrd

Total omsetning for alle private apotek økte med 3,7 prosent fra 2008.

Gjennomsnittlig omsetning per private apotek var på 24,5 mill. kroner i 2009. Den er redusert med 1,1 prosent sammenlignet med 2008.

Gjennomsnittsomsetningen i enkeltpersonsforetakene var 21,3 mill. kroner, mot 24,6 mill. kroner i ASene.

Norges største private apotek omsatte for ca 83 mill. kroner.

Omsetningsutvikling private apotek 2000 – 2009									
	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Snitt omsetn. pr. apotek *	25 834	25 303	25 379	25 438	25 648	25 354	25 460	24 813	24 536
Total omsetning i apotek**	9,533	11,392	11,799	12,807	13,014	13,341	13,485	14,372	14,901
* (Gjennomsnitt omsetning pr. apotek tusen kr)									
** (Total omsetning alle private apotek i milliarder kr)									

Sykehusapotekenes omsetning økte med 4,3 % fra 2008 til 2009.

Totalomsetning sykehusapotek								
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Sum omsetning (millioner kr)	1 956	2 269	2 419	2 602	2 917	3 158	3 454	3 602

I Norge fastsetter Statens legemiddelverk maksimale priser og apotekavanse på alle reseptpliktige legemidler til mennesker. Priser og avanser på reseptfrie legemidler, handelsvarer og veterinære legemidler er ikke regulert.

Omsetningen av handelsvarer utgjør 21 prosent av totalomsetningen i de private apotekene i 2009. Videre utgjør reseptfrie legemidler 11 prosent av omsetningen. Dette innebærer at 32 prosent av apotekenes omsetning ikke er omfattet av statens pris- og avanseregulering på legemidler.

Nedenstående tabell viser innrapportert omsetning med prosentberegning av totalomsetning og forholdstall for apotekene. Det private gjennomsnittsapoteket hadde et areal på 245 m², med en variasjon fra 50 m² til 945 m².

Andre nøkkeltall 2009 - Private apotek helt driftsår		
	1000 kr	%
Handelsvarer	3 078 179	21%
Reseptfritt	1 540 295	11%
Areal m2	146 367	
Årsverk stk	4 596	
Antall apotek	598	

I 2009 var det i Norge 34 sykehusapotek, og staten eide 32 av disse gjennom helseforetak. Sykehusapotekene omsatte for 3,6 mrd. kroner, med en driftsresultatmargin på 0,5 prosent.

Sykehusapotekene har langt høyere gjennomsnittsomsetning (106,6 mill. kroner) enn de private apotekene. Det største sykehusapoteket omsatte for 362 mill. kroner.

En mye høyere andel av sykehusapotekenes reseptomsetning (AUP) går til institusjoner (sykehus) enn ved private apotek. I 2009 gikk 58 prosent av reseptomsetningen ved sykehusapotekene til institusjoner og 41 prosent ble solgt til personkunder. Tilsvarende andeler for private apotek var 4 og 92 prosent. Dersom man ser på reseptsalget målt i volum (antall pakninger), solgte sykehusapotekene 66 prosent av pakningene til institusjoner og 32 prosent til privatkunder. Tilsvarende andeler for private apotek var 7 og 88 prosent. Disse prosentandelene har vært relativt stabile over tid. (Datakilde for dette avsnittet: Reseptregisteret, Nasjonalt folkehelseinstitutt).”

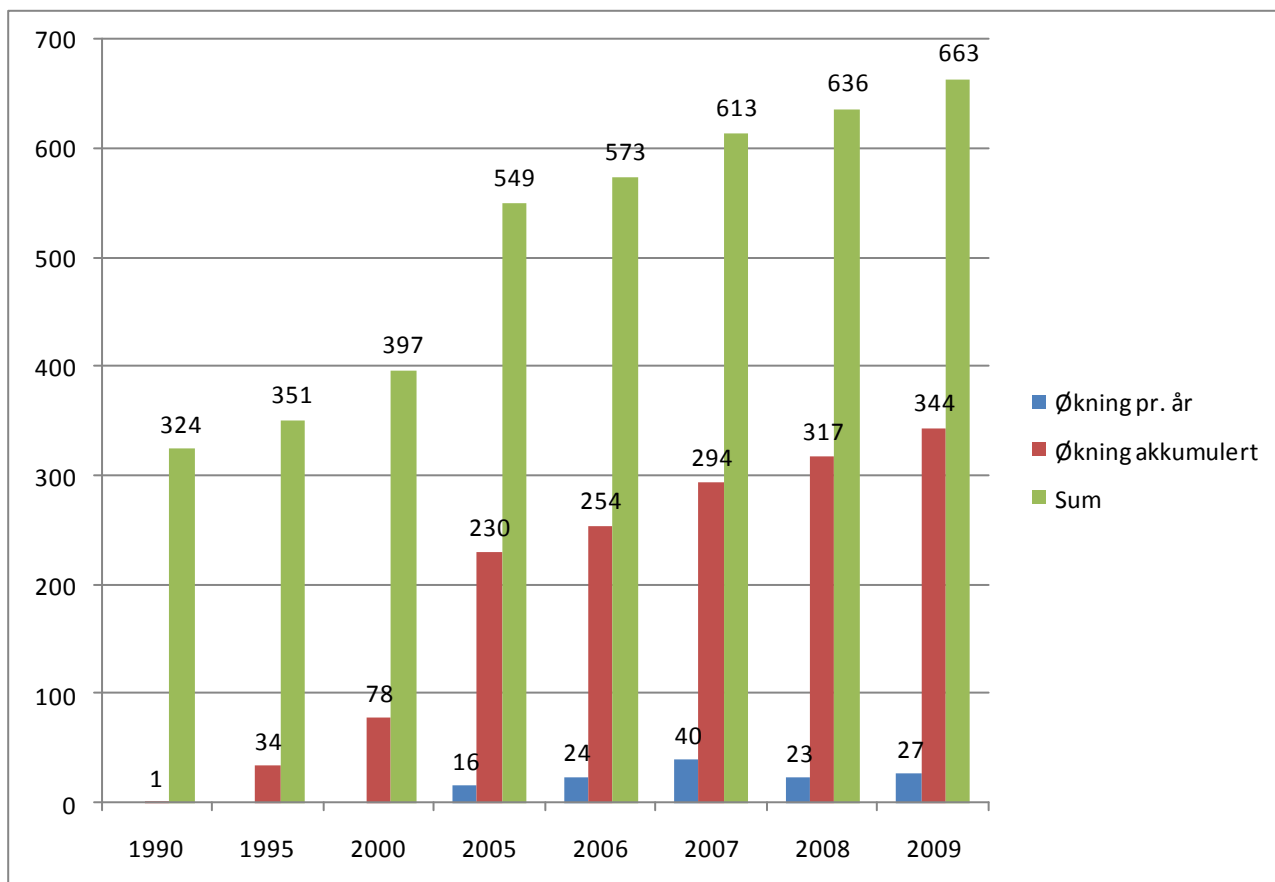

Andre nøkkeltall 2009 - Sykehus apotek.		
	1000 kr	%
Handelsvarer	190 479	5 %
Reseptfritt	150 791	4 %
Areal m2	19 229	
Årsverk stk	880	
Antall apotek i statistikkgrunnlaget	34	

Sykehusapotek omsetter mindre handelsvarer og reseptfrie legemidler enn private apotek. Sykehusapotekenes areal varierer mye, avhengig av funksjonsnivå.

5. Antall apotek

Figuren viser antall konsesjoner som er gitt ved årsskiftet 31.12. i det aktuelle året.

Kilde: Legemiddelverket .

Fra 1990 til 2010 har antall apotek økt med 344 til 663.

Private apotek som er organisert som AS har økt i antall fra 2008 til 2009. Antall enkeltpersonsforetak er ikke endret.

4 apotek har innstilt virksomheten i 2009.

Se notatet "Apotekdekning i Norge fra 1990 – 2009" på www.legemiddelverket.no dersom mer informasjon om apotekdekning ønskes.

6. Økonomien i apotekkjedene, grossistene og holdingselskapene

For å få et mer fullstendig bilde av økonomien i apoteknæringen må man også se på de økonomiske resultatene i de tilhørende selskapene (holdingselskap kjede og grossist).

Nøkkeltallene viser en stabil økonomisk utvikling.

Apotekkjeden Boots Norge AS hadde for regnskapsåret 2009 et avvikende regnskapsår. Regnskapstallene for denne kjeden gjelder for perioden 1.1.2009 til 31.3.2010 dvs. 15 mnd. Selskapets omsetning er omregnet til et tolv måneders regnskap ved å multiplisere omsetningen med 12/15 deler.

ÅRSREGNSKAPSDATA LEGEMIDDELDISTRIBUTØRENE I NORGE																																							
Selskap	Driftsinntekter					Driftsresultat					Resultat før skatt																												
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009																							
Tamro OYJ (Phoenix)*																																							
Apokjedan AS*	128	181	256	*257	*248	*278	311	1	99	147	*174	*137	*168	*199	178	-49	58	129	*160	*122	*457	*174	174																
Apotek 1 Norge AS*	2 567	3 531	4 290	*3766	*3947	*5094	*5280	5 511	-41	-8	8	*65	*82	*118	*134	92	-37	-3	15	*116	*88	*127	*148	99															
Apokjedan Distribusjon AS*	3 910	3 962	4 447	*4244	*4424	*4565	*4590	4 936	42	60	70	*33	*122	*157	*181	221	-3	36	66	*31	*124	*169	*203	226															
Alliance Boots Plc **																																							
Alliance UniChem Norway Holdings AS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0						-	40	20	20	**33	**28	**32																
Boots Norge AS	2 092	2 486	2 850	2 915	**3814	**3407	**3481	**3646	-5	22	50	58	**34	**2	**28	**0	-38	-9	32	42	**8	**21	**49	**6															
Alliance Healthcare Norge AS	1 760	2 206	2 438	2 430	**3206	**2697	**2751	**3168	-18	17	34	78	**143	**131	**111	**144	-34	6	43	76	**141	**130	**111	**153															
Celesio AG ***																																							
Norsk Medisinaldepot AS***	189	72	51	55	56	7455	7723	8161	36	18	24	20	29	327	400	350	20	10	22	19	27	345	423	343															
Vitusapotek AS	2 380	2 596	2 807	2 992	3 196				-68	-54	-34	4	33				-81	-64	-41	11	36																		
NMD Grossisshandel AS	5 248	5 039	5 244	5 487	5 897				69	83	92	105	182				68	81	91	109	191																		
Tallene er i mill NOK og er samlet fra årsberetningene til selskapene.																																							
α Resultat er etter finans og før skattekostnad																																							
* Selskapene knyttet til Apokjedan AS har avvikende regnskapsår 1.2 - 31.1.Fra 2005.																																							
** Selskapene knyttet til AllianceBoots Plc har avvikende regnskapsår 1.4 - 30.3.Fra 2006.																																							
*** Vitusapotek AS og NMD Grossisshandel AS fusjonerte med Norsk Medisinaldepot AS 1.1.2007																																							
Apokjedan Distribusjon AS og Alliance Healthcare Norge AS(Holtung AS) er registrert som legemiddelgrossister.																																							

7. Driftsstøtte og fraktrerefusjon

Driftsstøtte til apotek

Totalt ble det for kalenderåret 2009 utbetalt 12,0 mill. kroner i driftsstøtte til apotek. Av dette gikk 4,8 mill. kroner til Institutt for energiteknikk. Den øvrige driftsstøtten ble fordelt med 2,5 mill. kroner til distriktsapotek og 4,7 mill. kroner til vaktapotek. Det ble innvilget 16 driftsstøttesøknader.

Driftsstøtte 2009			
	Tildelt støtte	Antall apotek	Kjedetilknypning
Vaktapotek	4 735	10	Vitus 4 ,Apotek1,5, Andre 1
Distriktsapotek	2 465	6	Vitus 1 ,Apotek1,1, Andre 4
Total driftsstøtte	7 200	16	

Ytterligere informasjon om driftsstøtteordningen finnes på www.legemiddelverket.no.

Fraktrerefusjon

Staten dekker 50 prosent av fraktkostnadene ved forsendelse av legemidler til pasienter etter bestemte retningslinjer. Ordningen forvaltes av Statens legemiddelverk. Apotekene krever refusjon månedlig for andelen av forsendelseskostnaden pasientene ikke skal betale selv.

Totalt utbetalt fraktrerefusjon i 2009 beløp seg til 17,8 mill. kroner. 228 apotek søkte refusjon til fraktgodtgjørelse.

Se www.legemiddelverket.no for mer informasjon om fraktrerefusjonsordningen.